

Tehyn ja SuPerin Pirkanmaan hyvinvointialueen henkilökuntaa edustavien neuvottelijoiden lausunto 19.5.2025 päättyneisiin Pirhan psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden organisaatorakenteen uudistamisen yhteistoimintaneuvotteluista

Pirkanmaan hyvinvointialueen tehyläistä ja superilaista henkilökuntaa edustavat neuvottelijat katsovat, että neuvotteluja ei käyty yhteistoiminnasta kunnissa ja hyvinvointialueilla annetun lain (449/2007) 5 § tarkoittamalla tavalla. Työnantajaa edustavilla neuvottelijoilla ei ollut neuvotteluissa valtuuksia neuvotella muutoksista työnantajan alkuperäiseen esitykseen.

Neuvotteluissa käytiin suunnitellun muutoksen lisäksi läpi sitä, millaisia henkilöstövaikutuksia muutoksella olisi. Henkilöstön edustajille jäi monelta osin epäselväksi keille neuvottelujen kohteena olleesta henkilökunnasta työnantaja on lopulta muutoksia palvelussuhteen keskeisiin ehtoihin esittämässä. Tarkempia tietoja työnantaja toimitti lopulta lain edellyttämän vähintään kuuden viikon neuvotteluajan lopulla, ja niitä päästiin käymään läpi edeltävänä arkipäivänä ennen kuin työnantaja ilmoitti päättävänsä neuvottelut. Tehtäviin ja työnjakoon esitetyistä muutoksista ja periaatteista osa nähtiin yhteisesti hyvinä ja niistä päästiin yhteisymmärrykseen, osasta jäätin erimielisiksi ja osasta eivät henkilöstön edustajat neuvottelujen päättyessä tienneet mitä ne lopulta tulevat tarkoittamaan vai tarkoittavatko mitään.

Uudistuksen toteuttamisen aikataulun osalta työnantajan neuvottelijoilla ei ollut valtuuksia neuvotella toisin, koska heidän tuli toimia ohjausryhmän linjausten puitteissa. Nyt hyvinvointialue siis suunnittelee ottavansa uuden mallin mukaisen toiminnan käyttöön 1.9.2025. Epäselväksi jäi, kuinka ihmeessä hyvinvointialue aikoo keskellä kesälomakautta järjestää toiminnan uudelleen, järjestää työntekijöiden perehdytyksen, koulutuksen ja osaamisen täydentämisen uusien potilasryhmien hoitamiseen, varmistaa asiakkaiden hoidon jatkuvuuden sekä informoida palvelujen käyttäjiä. Irtisanomisuhkaksiin muutoksiin liittyvät kuulemiset hyvinvointialue suunnittelee käyvänsä kesäkuun aikana, jolloin kaiken edellä kuvatun muutoksen toteuttamiseen jäisi aikaa heinä- ja elokuu. Samalla työntekijöille tulisi mahdollistaa kesälomien pitäminen. Muutoksen toteuttamiseksi laadukkaasti aikataulu on liian kunnianhimoinen. Lisäksi irtisanomisuhan alla on myös kokeneita ammattilaisia joiden pitkän työuran vuoksi heillä on kuuden kuukauden irtisanomisaika jonka päättymistä ennen ei irtisanomisperusteen vaativia muutoksia työnantaja voi heille määrätä.

Aluehallitus oli nimennyt yt-neuvotteluihin puheenjohtajaksi hyvinvointialueen hr-johtajan sekä neuvottelijoiksi johtavia viranhaltijoita ja asiantuntijoita avopalveluista että sairaalapalvelujen psykiatrian toimialueelta. Aluehallitus oli kuitenkin päättänyt jättää työnantajan neuvottelijoiksi nimeämättä ketään sellaista, jolla olisi virkansa puolesta ollut kokonaisvastuu psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen kokonaisuuden järjestämisestä. Tämä johti siihen, että työnantaja esitti ehdotuksensa valtaosin erillisinä psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta. Neuvotteluissa kävi ilmi, että valmistelukin on suurelta osin tehty toisistaan erillään. Tämä luo riskin sille, että Pirhan tuottamiin palveluihin syntyy muutoksen yhteydessä puutteita joihin organisaatiossa ei ole varauduttu ja jotka heikentävät osalla potilaista ja asiakkaista palveluihin pääsyä ja niiden laatua.

Pirkanmaan hyvinvointialueen aluehallitus hyväksyi yhteistoimintaneuvotteluiden aloittamisesta päättäessään toivomusponnen, jossa edellytettiin että psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudelleenorganisoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota kaikkein vaikeahoitoisimpien potilaiden, kuten esimerkiksi psykoosipotilaiden, hoidon katkeamattomuuteen ja laatuun. Työnantaja on neuvottelujen aikana laatinut koosteen siitä, millä tavalla se tavoittelee aluehallituksen ponnen huomioimista. Ne jäävät kuitenkin tavoitetaso asteelle eivätkä sisällä mitään konkreettisia toimia muutoshetkeä ajatellen. Minkäänlaisia muutoksia työnantaja ei ole ponnen johdosta alkuperäisiin suunnitelmiinsa tehnyt. Työnantajalle on neuvottelujen kuluessa tuotu myös tietoon henkilökunnalta tulleet viestit siitä, että uuden mallin mukaista toimintaa kohti meneminen on jo aiheuttanut yksittäisten asiakkaiden hoidon jatkuvuudelle haittaa. Henkilöstöedustajien näkemyksen mukaan hyvinvointialue on jättänyt aluehallituksen ponnen huomioimatta.

Psykiatrian aluepoliklinikkojen lakkauttamisen lisäksi neuvotteluissa on ollut esillä uudistukset mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Näihin palveluihin on perustettu uusia toimintoja vuoden 2025 talousarvioon saadun

lisärahoituksen turvin. Miepä-palvelujen henkilökunnan kiinnostusta siirtyä uusiin yksiköihin on kysytty jo vuoden 2024 lopulla. Uusien toimintojen KuntaRekryyn avattiin haettavaksi sairaanhoitajan toimia miepä-palveluihin maaliskuussa 2025. Työnantajan nyt loppuneiksi julistamat yt-neuvottelut alkoivat 7.4.2025. Yhteistoiminnasta kunnissa ja hyvinvointialueilla annetun lain mukaan yhteistoimintamenettely tulee käydä ennen päätösten tekemistä. Jälkikäteen yhteistoimintamenettelyä ei voi käydä. Pirkanmaan hyvinvointialueen mukaan mitään päätöksiä miepä-palveluiden uudistamisesta ei ole vielä tehty ja että koko ajan on ollut tarkoituskin tehdä päätökset vasta yt-neuvottelujen jälkeen. Väitettä ei voi pitää uskottavana huomioiden mm. käynnissä olleet uuden toiminnan edellyttämät rekrytoinnit sekä valmistelijoiden kommentit siitä, että he eivät olleet tienneet suunnitelmien edellyttävän vielä yhteistoimintamenettelyn käymistä.

Edellä mainittu huomioiden katsomme että yhteistoimintaneuvotteluja ei ole käyty yhteistoiminnasta kunnissa ja hyvinvointialueilla annetun lain mukaisesti ja että yhteistoimintavelvoite ei ole täyttynyt lain 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Lopuksi todettakoon, että Pirkanmaalla on historiasta kokemuksia siitä, kuinka psykiatrian ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistamisessa voidaan onnistua ja epäonnistua. Muutoksen nopeus ja yritys siirtää asiakkaat kerralla ilman riittävän suurta ja riittävän pitkää siirtymävaihetta altistaa riskeille heikoimmassa asemassa olevien sekä heidän läheistensä hyvinvoinnille sekä niille joille sairautensa takia hoidon hakeminen on haastavaa. Nyt suunnitellun muutoksen myötä osalle palvelujen tarvitsijoista ne jäisivät entistä korkeamman kynnyksen taakse. Ei ole sattumaa, että tavalliset kansalaiset ovat kokeneet mielenterveys- ja päihdeongelmien näkyvän aiempaa enemmän Pirkanmaan kaupunkien ja kuntien kaduilla. Pelkästään palveluihin jonottajien määrän käyttäminen mittarina onnistumisesta kertoo vain yhden näkökulman laajempaan ongelmaan. Jo vuonna 2023 toteutetussa selvityksessä todettiin Pirkanmaan psykiatriassa ja mielenterveys- ja päihdepalveluissa olevan 15% rahoitusvaje.

Tampereella 19.5.2025

Pirkanmaan hyvinvointialueen tehyläistä ja superilaista henkilökuntaa yhteistoimintaneuvotteluissa edustaneet pääluottamusedustajat ja luottamusedustajat